

Magyar Idők - 2019. 02. 01. (10. oldal)

Az energetikai tárca létrehozása

A konferenciaipar a globális tőke érdekeit szolgálja

Járosi Márton

2014 után leállt az energiaprivatizáció minden formája.

Megkezdődött a közműrendszerek, a megmaradt vezetékes energiarendszerek közösségi tulajdonának helyreállítása, visszaszerzése, egyes területeken annak növelése is. Az áramszolgáltatók reprivatizálása (feltehetően a német–magyar nagypolitikai érdekek miatt) azonban megtorpant, az áramszolgáltatók többsége külföldi tulajdonban maradt. A korábban távozni akaró Elmű–Émász ma már nem akar kivonulni Magyarországról, sőt egyre jobban berendezkedik, társadalmi akciókban való részvétellel is igyekszik a lakosság szimpátiáját megnyerni, jótékonykodik, a vezetője állami kitüntetést kap.

A paksi bővítésért az EU ellen viselt „honvédő háború” megnyerése súlyos következményekkel járt: a nemzeti tulajdonú villamosenergia-rendszer két részre szakadt: (a meglévő) Paks 1 a Magyar Villamos Művekben (MVM-ben) maradt, a Paks 2-nek elnevezett bővítés külön társaság, tárca nélküli miniszter felügyelete alatt van. Ez a megvalósításban alig áthidalható nehézséget jelent, ezért biztosítani kell a központi, egységes irányítást a projekt végrehajtásához.

Ennek azért sem lehet akadálya, mert az állami támogatást korlátozó uniós előírások csak a blokkok kereskedelmi üzeme utáni állapotra vonatkoztathatók.

A rendszerváltozás utáni magyar energetika története a közösségi tulajdonú rendszereknek és a nemzeti piacoknak a nemzetközi tőke általi kisajátításaként jellemezhető. A szénhidrogénipar és az áramszolgáltatók teljesen, az erőművek nagyrészt külföldi tulajdonú globális cégek kezébe kerültek, a piacokat ők uralták. Az energetikában nemzeti tulajdonban csak a paksi atomerőmű, a nagyfeszültségű alaphálózat és a rendszerirányítás maradt. Ez a magyar nemzeti energetika privatizáció utáni maradéka, s a benne megtestesülő szakmai tudás lett az MVM. Ha a liberálisok szándéka szerint ezt is szétverték volna, akkor végleg megszűnt volna a magyar villamos energetika. Vagyis fontos nemzetstratégiai kérdéssé vált az MVM-nek, a magyar energetika utolsó bástyájának széles körű társadalmi összefogással történő megvédése. A szakmai/iparági közvélemény hatásos akciói nyomán ezt a pártpolitikai érdekek felett álló össznemzeti érdeket a politikai erők döntő többsége is felismerte, s 2006-tól a vezető parlamenti pártok között egyetértés kezdett kialakulni a nemzeti villamos társaság szükségességét és szerepét illetően. Ennek eredményeként állították helyre az MVM szervezeti egységét. 2014 után az energetikai tulajdon, ennek révén a közszolgáltatások visszaszerzésének folyamata már új, bővített szervezeti formát is lehetővé tett. Az állami tulajdonú MVM tevékenysége a villamos energia mellett gázellátással bővülve egyre inkább nemzeti energiaszolgáltató jelleget vett fel. Ez az integráció képezhette az alapját a nemzeti energia-közszolgáltatásnak.

A villamosenergia-iparban 2010-ben beindult kedvező folyamatok azonban 2015-ben megtorpantak, a liberális kártétel felszámolása leállt.

Ennek egyik jele volt az Első Nemzeti Közműszolgáltató Zrt. (ENKSZ) megalakítása. Az ENKSZből létrejött, mai nevén NKM Nemzeti Közművek Zrt. (NKM) feladata lett a nemzeti közműszolgáltatási rendszer egységes, központi irányításának biztosítása, az állami közműszolgáltatások kialakítása és működtetése a földgáz-, a villamosenergia- és a távhőszolgáltatás ágazataiban. A 2017. évi változásokat követően az NKM tulajdonosai 50 százalékban a magyar állam és az MFB Zrt., 50 százalékban az MVM Zrt. lettek.

Az NKM létrehozása nem illeszkedett a nemzeti energiaszolgáltató koncepciójába. A földgáz- és villanyellátás országos közszolgáltatás, a távfűtés helyi közösségi szolgáltatás. A villanyszolgáltatás esetén a termelés, szállítás és szolgáltatás történelmileg kialakult nemzeti természetes vertikumának megbontása hátrányosan hat a fejlesztésre és az üzemeltetésre, továbbá a termelő-szolgáltató-fogyasztó kapcsolatra, mivel a fogyasztó leválik a termelő szolgáltatóról.

A távfűtés hőforrása, technikai felépítése és ennek megfelelően az ára is jelentős mértékben helyi viszonyoktól függ, nem egységesíthető; árképzése azonban törvényben szabályozható. Ezért a távfűtést nem célszerű központi irányítás és működtetés alá vonni. Annak a helyi közösség, az önkormányzat tulajdonában és kezelésében kell lennie.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium létrehozásával a nemzeti vagyonkezelésben egy háromszintű rendszer alakult ki: a stratégiai jelentőségű cégek, így az energiaszolgáltató közművek közvetlenül a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter irányítása alá kerültek. A miniszter egyértelművé tette, hogy összenő, ami összetartozik: az MVM és az NKM együttesen képes ellátni az energetikai értéklánc minden részét, a termeléstől az elosztáson és a kereskedelmen át az ügyfelekig.

Ezért a MVM-et és a NKM-et egy nagy, egységes, a teljes energetikai ellátási láncot lefedő társaságcsoporthként célszerű működtetni. Az MVM új elnök-vezérigazgatója kinevezése utáni nyilatkozatában is egységes nemzeti energetikai társaságcsoporthról beszélt. Ezt a cég gazdasági vezetője minapi nyilatkozatában megerősítette. Vagyis egy indokolatlan kerülőút után megvalósulni látszik a nemzeti energia-közszolgáltatás.

A kormányzati energiapolitika alakításával jelenleg több intézmény is foglalkozik: az Innovációs és Technológiai Minisztérium, Bártfai-Mager Andrea nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter, Süli János, a paksi atomerőmű két új blokkjának tervezéséért, megépítéséért és üzembe helyezéséért felelős tárca nélküli miniszter, a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal. Ebből adódóan az energetika, ezek között a villamosenergia-termelés és -szolgáltatás szakmai irányítása is többpólusú. Az egységes nemzeti energiapolitika azonban egységes koncepcióalkotást és irányítást igényelne. Ezért a hatékonyság érvényesülése érdekében célszerű lenne egy energetikai minisztérium létrehozása. A fentiekén túl ennek lenne feladata a közúti, a vasúti és a vízi közlekedést egyaránt felölelő közlekedésfejlesztési stratégiában a nemzeti energiapolitikai koncepció érvényesítése is. Ennek támogatására fontos lenne létrehozni egy energiastratégiai intézetet, amelynek feladata lenne a szükséges energetikai döntés-előkészítő műszaki és gazdasági elemzések elvégzése a nemzeti kormány által meghatározott értékrend alapján.

Különlegesen negatív szerepet tölt be a köz- és a médiapolitikában az energetikára is szakosodott konferenciaipar.

Jelentős részben e konferenciaprogramok tematizálják az energetika médiafelületeit. Az itt kialakított kommunikációs tér azonban nem alkalmas a szabad véleménycserére, a szakmai vitára; legtöbbször a globális tőke érdekeit szolgálja. Ezeken a méregdrága rendezvényeken 2010 óta szinte kivétel nélkül a nemzeti érdekű kormányzati energiapolitikai-szakmai köntösbe burkolt lejárata folyik.

Ugyanakkor ez a rendezőknek hatalmas profitot biztosít. Ezeket a „konferenciákat” a nemzeti elkötelezettségű, hozzáértő szakembereknek el kellene kerülniük, mert jelenlétükkel akaratukon kívül segítik szakmai rangra emelni az ellenséges politikai propagandát. Másrészt az állami energetikai cégeknek kellene létrehozni a nemzeti érdekű energiapolitikát szakmailag alátámasztó konferenciákat.

Támogatni pedig csak azokat a szakmai szervezeteket kellene, amelyek a nemzeti energiapolitika iránt elkötelezettek.

A szerző az Energiapolitika 2000 Társulat elnöke